

RUIM een maand na datum is Marti Waals van de medische missieorganisatie Memisa nog onder de indruk van de discipline en waardigheid waarmee miljoenen Congolezen eind juli naar de stembus trokken. In 1984 verliep de presidentsverkiezing (die met een monsterscore leidde tot de herverkiezing van Mobutu) nog via het posten van een groene dan wel rode kaart, terwijl een bewapende militair erop stond toe te kijken.

„Hoe anders ging het er deze keer aan toe”, aldus Marti Waals. „Als observator in Bunia heb ik tot twee uur 's nachts mee zitten tellen in het kiesbureau. Waarlijk een emotionele ervaring. Later kon ik de uitslag precies zoals we hem hadden ingediend terugvinden op officiële documenten.”

Zoals bekend kwamen huidig president Joseph Kabila en vicepresident Jean-Pierre Bemba (beide ex-rebellenleiders) als winnaars uit de eerste ronde. Eind oktober beslechten ze de strijd in een tweede ronde. Wie wordt het? „Opvallend is dat de regio's die het meest onder de oorlog te lijden hebben gehad, zoals Ituri, massaal voor Kabila hebben gekozen”, aldus Marti Waals. „Als je vraagt waarom, klinkt de overtuiging dat Kabila de kandidaat van de vrede is. Kinshasa stemde veel wispelturiger. De bevolking daar is gevoeliger voor manipulatie, mede door de aanwezigheid van de media. Wie op Bemba stemde, deed dat vaak omwille van de 'congolite'. Kabila zou niet Congolees zijn van geboorte. Bovendien kwam hij bij velen over als de favoriet van het Westen die de Congolezen wordt opgedrongen.”

Nieuwe piraten

Hoe groot is de kans dat de verliezers straks de wapens opnieuw opnemen? „Die kans is zeker niet onbestaande. We weten dat de ex-rebellenleiders contacten onderhouden met hun militaire achterban. De schermutseling tussen lijfwachten van Kabila en Bemba enkele weken geleden, ligt er niet om. Maar de Monuc (de VN-macht in Congo, *n.d.r.*) oefent mijns inziens voorlopig genoeg druk uit om dit te voorkomen.”

Anderzijds vormen nog heel wat andere interne en externe factoren een bedreiging voor de democratie. „Om te beginnen moet de bevolking, van wie een groot deel analfabeet is, nog leren wat een democratisch proces precies inhoudt. Dat je je kandidaat beoordeelt op basis van zijn beleidsprogramma, bijvoorbeeld. Ik pleit ervoor dat de internationale gemeenschap ook dit proces begeleidt en de Kerk en andere organisaties ondersteunt in hun talrijke initiatieven om de bevolking de nodige kennis bij te brengen.”

Daarnaast trekt de Congolese bodemrijkdom belangengroepen aan die niet steeds het welzijn van de bevolking op het oog hebben. In Zuid-Kivu is een bedrijf met Zuid-Afrikaanse en Canadese belangen actief in de goudwinning. Op semi-legale wijze exporteert het dagelijks tientallen kilo's van het kostbare goedge. Behalve het feit

Congo na de stembusgang

Als een mijlpaal in de geschiedenis van het Congolese volk zal 30 juli 2006

geboekstaafd worden. Op die zondag vonden voor het eerst vrije verkiezingen plaats,

het begin van een democratiseringsproces dat echter nu pas goed en wel kan beginnen.

De uitdagingen zijn groot en de dreiging van destabilisatie door interne en externe

krachten verre van afgewend. Toch is er reden om erin te geloven.

Lieve Wouters

Ontwapenen en inburgeren met Memisa

dat de opbrengst de gewone Congolees niet ten goede komt, worden bovendien Rwandese vluchtelingen-rebellen die in de regio wonen, opgejaagd. „De internationale gemeenschap moet ook controle uitoefenen over deze 'nieuwe piraten’”, vindt Marti Waals. „Ze moet de Congolese regering adviseren over dergelijke vergunningen ter exploitatie van de bodem.”

Extern blijven Rwanda en Uganda een grote bedreiging voor de stabiliteit in Congo. „Een goed jaar geleden smolten verschillende rebelligroepen, die opereerden in het oosten van het land, samen tot een nieuwe beweging met zelfbestemmingsrecht voor Ituri als voornaamste strijddoel. De stichtingsvergadering van deze militaire groep, genaamd Mouvement Révolutionnaire Congolais (MRC), vond plaats in... Uganda.

Het gaat om een zeer goed bewapende milite die ook kinderen rekruteert en inmiddels al zesduizend man sterk is.”

Vredevol alternatief

De Monuc slaagt er niet in de grenzen te bewaken en de invoer van wapens te stoppen. „Met de beschikbare manschappen is het onmogelijk alle bootjes over het Albertmeer te controleren”, beeft Marti Waals. Maar meer nog speelt de terughoudendheid van de internationale gemeenschap waar het erop aankomt Rwanda en Uganda op hun verantwoordelijkheid te wijzen. Men is bang om Paul Kagame, de sterke man van Rwanda, voor het hoofd te stoten.

„Rebellen die tijdens een eerste golf van ontwapening hun wapens indienden, riskeren nu in de ar-

men van het MRC te worden gedreven. We willen hen een alternatief bieden en ook andere rebellen overtuigen hun wapens neer te leggen. Dat doen we via een nieuw project in samenwerking met de Congolese regering. Reeds 1.080 ex-militieleden werden geselecteerd om ons programma te volgen. Tijdens een praktische opleiding van negen maanden worden ze ingezet om niet minder dan 46 gezondheidscentra herop te bouwen, 500 kilometer wegen aan te leggen om het platteland te ontsluiten, 64 waterbronnen te herstellen of zich te bekwamen in landbouwkunde of veeteelt. De wachlijst van belangstellenden is nu al enorm.”

U kunt het ontwapeningsproject van Memisa steunen via rekeningnummer 310-0900000-23 van Memisa, Kerkstraat 63, 1701 Ifterbeek met vermelding „Vrede Ituri”.

In ruil voor hun wapen volgen ex-rebellen Memisa's rehabilitatieprogramma. © Memisa

Noodkreet uit Congo

Die droeve angstige kijkers van honderdduizenden vrouwen én kleine meisjes. Jongetjes die onder doodsbedreiging verplicht worden hun moeder te verkrachten. Kinderen die zo getraumatiseerd zijn, dat ze niet meer kunnen spreken. Vrouwen die brutaal en in serie verkracht worden, verstoten worden door hun echtgenoot en geen toegang hebben tot medische verzorging, laat staan psychologische begeleiding.

Het zijn de beelden die op Hilde Mattelaers netvies zijn gebrand nu ze terug is van de Kivuregio in Congo. In juli bezocht de voorzitter van Mamas for Africa (MFA) er met medewerkster Fortuna Mubagwa-Nyamugusha en de arts Anemie Vandeputte een vijftal projecten. MFA is een vereniging van Belgische en Afrikaanse vrouwen die projecten door en voor Afrikaanse vrouwen ondersteunt en hen via materiële, sociale of morele steun wil vormen, zodat ze zelf in hun onderhoud kunnen voorzien.

Vandaag zijn 'de mama's' zes jaar actief in Congo, Rwanda en Burundi. En ze doen goed werk. „Hoewel ik verslagen ben door wat zich nog steeds afspeelt in Congo, ben ik toch verheugd omdat de verantwoordelijken van onze projecten zo mooi werk leveren”, aldus Hilde Mattelaer. Het sterkt haar alleen maar in de overtuiging dat ze zich met MFA verder moet blijven inzetten voor deze vrouwen. „Ik wist niet dat in onze projecten heel wat verkrachte vrouwen worden opgevangen. Onze hoofdverantwoordelijke in Bukavu, mama Rosalie, vangt in haar huis verkrachte meisjes op en luistert naar hun verhaal.”

Nog veel te beperkt, vindt Hilde Mattelaer. Ontelbare vrouwen kunnen nog nergens terecht. „Ik droom van een opvangcentrum met enkele bedden, waar deze vrouwen tot rust kunnen komen, een medisch onderzoek kunnen ondergaan en psychologische begeleiding krijgen.” In de hoop dat ze opnieuw geïntegreerd kunnen worden in een landbouwproject of een naaiatelier, om zo voor hun welzijn en dat van hun gezin te kunnen instaan. „Deze vrouwen zijn weliswaar getekend door wat ze meemaakten,” besluit Hilde Mattelaer, „maar ze komen er beseft weer bovenop, zodra iemand hen de hand reikt. Hun kracht is onvoorstelbaar.” (IVH)

Info bij MFA, Hilde Mattelaer, telefoon 015/52.07.08, e-mail mfa@busmail.net.